

BESLUT "NATURRESERVAT MOSSGRÄSBERGET": 2005-12-06
SKÖTSELPLAN "NATURRESERVAT MOSSGRÄSBERGET": 2005-12-06

LÄNSSTYRELSEN BESLUT
DALARNAS LÄN
Miljövårdsenheten 2005-12-06 511-3366-04
Torbjörn Rynéus

UTÖKNING AV MOSSGRÄSBERGETS NATURRESERVAT I FALU KOMMUN

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Länsstyrelsen i Dalarnas län beslutar med stöd av 7 kap 4 § i miljöbalken att utöka Mossgräsbergets naturreservat med den del av fastigheten Bengtsheden 18:20 som anges på beslutskartan och som kommer att sammanläggas med reservatsfastigheten Bengtsheden 18:37. Därmed utökas reservatet med ca 17 ha till 158 ha med den utsträckning som framgår av beslutskartan.

Länsstyrelsen beslutar vidare att det gamla beslutet från 1998 om bildande av Mossgräsbergets naturreservat skall upphöra att gälla och ersättas av detta nya reservatsbeslut vid samma tidpunkt som det vinner laga kraft.

Länsstyrelsen fastställer också bifogad skötselplan för reservatets långsiktiga skötsel med Länsstyrelsen i Dalarna som naturvårdsförvaltare.

SKÄLEN FÖR BESLUTET

Beskrivning av området

Avsikten med utökningen, som omfattar 17 ha nyligen avverkad skogsmark, är att ge möjlighet för ny skog att etablera sig på naturlig väg utan skogsskötselåtgärder, delvis med sikte på att få in ny lövskog i reservatet samt att ge reservatet bättre form och större storlek.

Den stora attraktionen inom reservatet är utan tvekan den stora lövbrännan med lövdominerad skog som kommit upp efter skogsbrand. Lövbrännan utgör kärnan i en hel trakt som brann av vid en storbrand i slutet av 1800-talet. I vissa partier står gamla tallar kvar med s.k. brandljud, dvs. brandspår på stammarna. Mossgräsbergets naturreservat tillhör den del av Dalarnas och Gävleborgs län och den del av Sverige där större lövbrännor funnits kvar på olika håll i skogslandskapet och också överförts till naturreservat.

När man blickar över Böleviken, den västligaste viken av Ågsjön från vägen mellan Åg och Vintjärn, lyser lövskogen i olika årstidsberoende nyanser men alltid väl skild från omgivande barrskog. Väl inne i skogen dominerar asp och ofta sprängtickeangripen, högstammig björk. Boniteterna är högre än vanligt i lövbrännor. Nattviol är en av karaktärsväxterna. Skinnlav och grönpyrola förekommer på några ställen. Den här speciella skogsmiljön är lockande för åtminstone en ovanlig fågelart, mindre flugsnappare, som dykt upp här vid flera tillfällen och också häckat en gång under 90-talet.

Förutom lövskogen ingår blandskog, rena granbestånd, några stråk med sumpskog och i norr magrare tallmarker samt de båda nyligen av-

verkade delarna. Lövbrännan påverkades tidigare av skogsbyte av djur från Ågs hage, ett jordbruk där åkrarna slogs senast 1954.

En öppen myr med ett par små myrtjärnar, Brännvinspannan och Utterflyet, skapar en naturlig öppning i den slutna skogen intill en markant höjd mitt i reservatet på 325 meters höjd. Vill man ha ännu bättre utsikt får man söka sig ner till sjöstranden längst ner i södra delen av reservatet.

Internationell klassning

Hela den gamla reservatsdelen ingår i Natura 2000, som är EU:s nätverk av skyddad natur. Om möjligt bör även utökningen av reservatet föras in i Natura 2000.

Reservatet innehåller främst habitatet västlig taiga. Regelbundna arter enligt fågel- och habitatdirektiven är tretåig hackspett, mindre flugsnappare, storlom, bivråk, tjäder, järpe, fisktärna, spurvuggla, spillkråka och lodjur.

Övrig klassning

Mossgräsberget redovisades som ett skyddsvärt område redan 1988 i Länsstyrelsens Naturvårdsprogram.

Skyddsform

Utan att bilda naturreservat är det framför allt skogsbruk och olika hydrologiska ingrepp som skulle kunna hota Mossgräsbergets naturvärden.

SYFTET MED RESERVATET

Biologisk mångfald

Syftet med hela Mossgräsbergets naturreservat är, att i linje med det nationella målet om levande skogar, skydda området från exploatering av negativ betydelse samt, att i mån av resurser, gynna lövskogen inom delar av reservatet. Det innebär bl.a. att modernt skogsbruk eller hydrologiska ingrepp inte ryms inom syftet med reservatet.

Friluftsliv

Bevara och underlätta möjligheterna till besök och naturupplevelser i reservatet.

Syftet ska nås genom

- att området lämnas till fri utveckling, där bränning i naturvårds- syfte och avverkning av vissa träd för att gynna lövträden ska kunna ingå som en naturlig del i en framtida skötsel
- information och underhåll av vandringsstigar genom reservatet.

RESERVATSFÖRESKRIFTER

A. INSKRÄNKNINGAR I RÄTTEN ATT ANVÄNDA MARK- OCH VATTENOMRÅDEN

Det är förbjudet att

1. gräva, schakta, dika, dämna, anordna upplag eller på annat sätt skada/påverka mark och vatten,
2. avverka skog, utföra skogsvårdande åtgärd, upparbeta eller ta bort döda träd och vindfällan,
3. använda/sprida gödsel, aska eller bekämpningsmedel,
4. framföra motordrivet fordon i terrängen,
5. anlägga mark- eller luftledning, uppföra byggnad, mast eller annan anläggning,

6. jaga annat än älg, rådjur, räv, hare och mink,
7. uppföra jakttorn.

Undantag

Föreskrifterna gäller inte för

- underhåll av befintlig skogsbilväg,
- åtgärder för skötsel och förvaltning av reservatet eller för att tillgodose syftet med reservatet,
- punkt A.4 gäller inte för uttransport av älg med fordon som inte ger skador på mark eller vegetation.

B. FASTIGHETSÄGARE OCH INNEHAVARE AV SÄRSKILD RÄTT SKA TÅLA FÖLJANDE INTRÅNG

1. utmärkning av reservatet, uppsättning av informationstavlor, anläggning och underhåll av leder, slogbodar och andra anläggningar för friluftslivets behov,
2. naturvårdsbränning och annan skötsel enligt skötselplan,
3. undersökningar för uppföljning av skötselplanen och syftet med reservatet.

C. ORDNINGSFÖRESKRIFTER

Det är förbjudet att

1. skada växande eller döda träd, vindfällan, stubbar eller lågor,
2. framföra motordrivna fordon i terrängen.

D. MOTIV TILL FÖRESKRIFTER, ÖVRIGA UNDANTAG M.M.

A.1-7

Grundtanken är att i vissa delar av reservatet behålla karaktären av lövskog och i andra låta skogen utvecklas fritt med så liten påverkan som möjligt. I begreppet fri utveckling ingår möjligheten att genomföra så kallade naturvårdsbränningar, dvs. bränning av skog i naturvårdssyfte. Vid Mossgräsberget kan det också bli aktuellt att ta bort vissa träd för att gynna lövträden.

Innebörden i föreskrifterna är ungefär som i det gamla beslutet även om de fått en annorlunda språklig utformning och vissa justerade detaljer.

Punkt A.2-3 innebär att bestämmelserna i 29 § skogsvårdslagen om bekämpning av skadeinsekter och tillvaratagande av skadad skog ej ska gälla inom naturreservatet. Uppkommer insektsskador på skog i anslutning till reservatet som följd av att åtgärder för insektsbekämpning inte vidtagits inom reservatet ska frågan om ersättning bedömas enligt skadeståndsrättsliga regler.

B.1-3 och C.1-2

Länsstyrelsen har bedömt dessa intrång och ordningsföreskrifter som rimliga mot bakgrund av syftet med reservatet.

Det är t.ex. inte förbjudet att tälta i reservatet och inte att elda under förutsättning att man tar hänsyn och inte stör häcknings- och spelplatser och inte skadar växande eller döda träd. Vill man inte ta med sig egen ved går det bra att plocka torra kvistar från marken eller bryta torrgrenar från växande träd utan att de skadas. Däremot får man t.ex. inte elda med delar av torrakor och stubbar eller liggande döda träd, s.k. lågor.

ÄRENDETS HANDLÄGGNING

Beslutet att inrätta Mossgräsbergets natUrreservat fattades av Länsstyrelsen 1998 sedan marken köpts in med medel från EU:s miljöfond LIFE och Naturvårdsverket. Efter hand stärktes idén om att utöka reservatet trots att den närmaste skogen inte innehöll några speciella naturvärden. Då avverkning aktualiserades köptes 17 ha skogsmark in efter avverkningen för att ge möjlighet för ny skog att etablera sig på naturlig väg utan skogsbruk och att ge reservatet en bättre form och storlek. Den utökningen har helt bekostats av Naturvårdsverket.

Vid remissen har reservatsutökningen tillstyrkts. Några små redaktionella ändringar har gjorts.

ÖVRIGT

Detta beslut kan överklagas till Regeringen, Miljödepartementet, formulär 6.

Beslutet har fattats av landshövding Ingrid Dahlberg med Torbjörn Rynéus som föredragande. I handläggningen deltog även Inger Friman plan- och beredskapsenheten, Gunilla Garbergs rättsenheten, Jack Zinderland kulturmiljöenheten och Marit Ragnarsson miljövårdsenheten.

Ingrid Dahlberg

Torbjörn Rynéus

Bilagor:
Översiktskarta
Beslutskarta
Skötselplan
Överklagningsformulär (till de som får beslutet genom delgivning)

LÄNSSTYRELSEN	SKÖTSELPLAN	
DALARNAS LÄN		
Miljövårdsenheten	2005-12-06	511-3366-04
Torbjörn Rynéus		

SKÖTSELPLAN FÖR MOSSGRÄSBERGETS NATURRESERVAT I FALU KOMMUN

INNEHÅLL

- Syftet med skyddet av reservatet
- Prioriterade bevarandevärden
- Skötselområden
 1. Norra delen
 2. Södra delen
 3. Hyggesytorna
 4. Myrarna
- Friluftsliv
- Tillsyn
- Sammanfattning av skötseln

- Skötselplanekarta

SYFTET MED SKYDDET AV RESERVATET

Biologisk mångfald

Syftet med hela Mossgräsbergets naturreservat är, att i linje med det nationella målet om levande skogar, skydda området från exploatering av negativ betydelse samt, att i mån av resurser, gynna lövskogen inom delar av reservatet. Det innebär bl.a. att modernt skogsbruk eller hydrologiska ingrepp inte ryms inom syftet med reservatet.

Det här reservatet framstår som lämpligt och angeläget att genomföra så kallade naturvårdsbränningar i. Dels ligger reservatet lämpligt till med överkomliga avstånd till andra lövbrännor och bränningsområden vid Gåsberget, Ryggenområdet och i Gävleborgs län. Dels kan inväxning av gran motverkas och nya lövgenerationer skapas genom bränning.

Friluftsliv

Bevara och underlätta möjligheterna till besök och naturupplevelser i reservatet.

Syftet ska nås genom

- att området lämnas till fri utveckling, där bränning i naturvårds- syfte och avverkning av vissa träd för att gynna lövträden ska kunna ingå som en naturlig del i en framtida skötsel,
- information och underhåll av vandringsstigar genom reservatet.

PRIORITERADE BEVARANDEVÄRDEN

De viktigaste naturvärdena vid Mossgräsberget är knutna till lövbrännan, alltså den lövskogsdominerade delen. Även övriga delar får ökande naturvärden i takt med utvecklingen mot allt större naturskogskaraktär.

Skogen, myren och stranden mot Böleviken av Ågsjön har också värden som intressant utflyktsmål, inte minst genom möjligheten att uppleva en lövskog mitt i barrskogslandskapet. Reservatets läge är också mycket lämpligt för att komplettera informationsinsatserna och utflyktsmöjligheterna vid Ågs bruk. Området kan utan problem tåla betydligt fler besökare än idag.

SKÖTSELOMRÅDEN

Skötselområde 1, norra delen av reservatet. Skog med fri utveckling

Beskrivning av området

Gränsen något schablonmässigt inlagd. Skogen består till stor del av brandpräglad talldominerad naturskog med viktiga lövinslag.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

Naturskog.

Skötselåtgärder

Fri utveckling som kommer att förstärka naturskogskaraktären. Bränning är lämplig och angelägen för någon del av området. En särskild bränningsplanering bör göras för hela reservatet.

Skötselområde 2, södra delen av reservatet. Skog med begränsad skötsel av trädskiktet

Beskrivning av området

Omfattar den gamla lövbrännan men också grandominerade delar.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

Fortsatt lövdominerad naturskog. Ökad naturskogskaraktär i de granbestånd som inte kommer att brännas genom att de lämnas för fri utveckling.

Skötselåtgärder

Bränning är lämplig och angelägen för någon del av området. En särskild bränningsplanering bör göras för hela reservatet.

Inom området bör det i mån av resurser också genomföras borthuggning av vissa träd för att gynna lövträden. Det kan i liten skala gälla både röjning, gallring, plockhuggning eller tillskapande av torrgranar på rot genom t.ex. ringbarkning eller stambankning. De avverkade träden bör normalt lämnas kvar på plats. I något fall kan åtgärderna göras i syfte att lämna friare utrymme även för gamla tallar, företrädesvis sådana med brandljud i stammen i sydöstra delen av området.

Skötselområde 3, de båda hyggesytorna. Ny skog med fri utveckling

Beskrivning av området

Omfattar två hyggesytor på 6,9 och 10,0 ha som avverkades vintern 2003/2004. Då sparades endast träd som generell hänsyn. Därefter har inga återväxtåtgärder vidtagits.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

Ny skog som kommit upp på naturlig väg. Ju mer lövskog och ju mer inslag av asp, sälg och al desto bättre.

Skötselåtgärder

Bränning är lämplig och angelägen för någon del av området. En särskild bränningsplanering bör göras för hela reservatet.

Grundinställningen bör vara fri utveckling, men ca år 2010 bör en skötsel Diskussion föras på plats för att se om några skötselåtgärder bör vidtas på något parti.

Skötselområde 4, alla myrområden. Våtmarksområden med fri utveckling

Beskrivning av området

Omfattar framför allt en öppen myr med ett par små myrtjärnar men också några små skogklädda myrar. Enligt uppgift från fiskevårdsområdet förekommer abborre och gers i Utterflyet. Skötselområdet är inte inlagt på skötselplanekartan.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

Oskadade våtmarker.

Skötselåtgärder

Fri utveckling.

FRILUFTSLIV

Övergripande mål

Göra reservatet ännu mer lättillgängligt samt informera om reservatet och dess lövbränna och kulturhistoria. Reservatsinformationen bör i större utsträckning än hittills anknyta till och komplettera

information och aktiviteter vid Ågs bruk.

Stigar och leder

Nu finns en vandringsstig med en kortare och en längre variant som anlagts och sköts av reservatsförvaltaren. Dessutom finns Isala-Ågs-leden som restaurerats och underhålls av Böle-Isala bygdegårdsförening. Två förbindelser mellan dessa båda vandringsleder bör anläggas. Förslag till sträckning på den östra förbindelseleden finns redan uppsnitslat i terrängen. Ett förslag till en västlig förbindelseled bör tas fram. Därigenom skapas bra möjligheter med flera olika varianter på rundpromenader på stigar genom området.

Information

Förutom den befintliga informationstavlan bör en informationstavla eller en hänvisningsskylt sättas upp vid vägskälet vid scoutstugan vid Ågsjön. Det bör också övervägas att sätta upp en informationstavla där Isala-Ågs-leden kommer in i reservatet västerifrån. Små informationstavlur kan också vara värdefulla där ett par liggmilor stått och vid det stora flyttblocket i östra delen av reservatet. Möjligheten bör undersökas att föra in information om reservatet i informationen om Ågs bruk.

TILLSYN

Även fortsättningsvis bör bygdegårdsföreningen ansvara för Isala-Ågs-leden. Länsstyrelsen bör ansvara för tillsynen av reservatet, informationstavlorna och de övriga uppmärskade stigarna.

SAMMANFATTNING AV PLANERADE SKÖTSELÅTGÄRDER

Skötselåtgärd: Komplettering av gränsmålning och vandringsstig
När: Barmark 01
Beskrivning:
Var: Delar av reservatet
Vem: Entreprenör
Finans: Vårdanslag

Skötselåtgärd: Infotavla, infobroschyr
När: År 02
Beskrivning:
Var:
Vem: Lst
Finans: Vårdanslag

Skötselåtgärd: Tillsyn av skötsel
När: Löpande
Beskrivning:
Var: Hela reservatet
Vem: Lst
Finans: Vårdanslag

Skötselåtgärd: Tillsyn av föreskrifter
När: Löpande
Beskrivning:
Var: Hela reservatet
Vem: Lst
Finans: Vårdanslag

Skötselåtgärd: Uppföljning av kvalitetsmål
När: Enligt program för uppföljning av skyddad natur
Beskrivning:

Var:
Vem: Lst
Finans:

Bilaga:
Skötselplanekarta